

HABO KOMMUN

Barn- och utbildningsförvaltningen

Kvalitetsredovisning

2010/2011

Fagerhults förskola

Innehåll

Beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet.

Prioriterade mål för upprättad kvalitetsredovisning.

Sammanfattning och analys kring upprättad kvalitetsredovisning.

Förutsättningar

Lokaler och miljö

Kompetensutveckling

Resultat och måluppfyllelse kring prioriterade mål

Likabehandlingsarbetet

Resultat av enkätundersökningar

Arbetet med barn i behov av särskilt stöd och elever med funktionshinder

Beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet.

Under året har pedagogerna kontinuerligt diskuterat, dokumenterat och utvärderat de tre prioriterade målen vid husmöten, veckoplaneringar och under vårens planeringsdag.

Prioriterade mål för upprättad kvalitetsredovisning.

- Att synliggöra barnens vardagsinflytande så att de får förståelse för sin möjlighet att påverka förskolans verksamhet
- Vårt syfte är att alla vårdnadshavare utifrån sina önskemål under hösten 2010 skall uppleva att de är mycket nöjda med innehåll, metoder och information angående förskolans verksamhet.
- Att öka barnens hälsa, kondition och motorik.

Sammanfattning och analys kring upprättad kvalitetsredovisning.

- Vår måluppfyllelse för de tre redovisade målen är hög.
- De äldre barnen har haft ganska stor möjlighet att påverka sin vardag på förskolan medan de yngre barnen har haft något mindre möjlighet att påverka sin. Detta beror troligtvis på att de äldre barnen är mer verbala än de yngre och att de äldre barnen lättare kan förklara hur de tycker än de yngre. De äldre barnen har varit med och bestämt vilken lunch som förskolan ska servera, de har också varit med och bestämt en del av de planerade aktiviteterna. Barnen har i större utsträckning än tidigare fått välja vad de vill göra under den fria leken. När vi vid intervjuer med barnen frågar om de får vara med och bestämma på förskolan kommer det fram att de flesta av barnen upplever att de får vara med och bestämma.
- Vårdnadshavarna upplever att de får den information från förskolan som de önskar angående innehåll, metoder och information. Genom diskussioner på höstens föräldramöte och genom enkäter som gjorts under våren har vårdnadshavarna haft möjlighet att berätta hur de vill ha informationen. Pedagogerna har sedan förändrat sitt sätt att lämna information till dem efter deras önskemål, exempelvis genom att förmedla daglig information via en stor whiteboard i tamburen. Där skrivs dagligen vad barnen har gjort på förskolan och om det har hänt något speciellt under dagen. På grund av att vårdnadshavarna varit med och kunnat påverka tror vi att måluppfyllelsen är mycket hög.
- I vårt mål att öka barnens hälsa, kondition och motorik har vi vandrat 2,5 kilometersspåret. Vi sett en förändring i tidsåtgång mellan de tidiga vandringarna av spåret i höstas jämfört med i slutet av vårterminen. För de äldre barnen tar det kortare tid att gå spåret. För de yngre barnen har dock tidsåtgången ökat eftersom de vill en gå större del av vägen än åka i vagnen. Detta kan bero på att barnens kondition, hälsa och motorik har förbättrats. Barnen har uppskattat de regelbundna vandringarna och uttryckt att det är roligt att vara ute och gå.
- För att motverka och hindra uppkomsten av diskriminering har vi valt att stärka barnens självkänsla. Detta har vi gjort genom att ge dem verktyg till att lära sig att säga ifrån då kompisar beter sig på ett sätt som barnet ifråga inte accepterar.

Habo den 2 augusti 2011

Gary Nilsson
Rektor

Eva Andersson
förskollärare

Förutsättningar

Ledningen av verksamheten

Rektorsområdets ledning har under året bestått av två skolledare med gemensamt övergripande ansvar för rektorsområdets fem enheter. Det direkta rektorsansvaret för verksamheten är dock organiserat med en skola – en rektor.

Varje enhet har även en till två arbetslagsledare med delansvar för pedagogisk utveckling. En arbetslagledare per enhet har även ansvar för driftsbudgeten. Samtliga arbetslagsledare ingår i rektorsområdets ledningsgrupp som träffas en gång i månaden. I ledningsgruppen behandlas till största delen frågor som rör hela rektorsområdet.

Vi har diskuterat hur vi ska förbättra vår verksamhet och hur vi kan använda våra lokaler på bästa sätt. I nuläget har vi en avdelning med de yngre barnen och en avdelning med de äldre barnen. Detta gör att vi på ett bättre sätt kan anpassa verksamheten för olika åldrar och lokalmässigt fungerar de gamla lokalerna bättre för de äldre barnen. Det stora antalet barn har också bidragit till att vi under våren haft en femårsgrupp i skolans lokaler. Att vi har många små barn påverkar också verksamhetens utformning och arbetsbelastning.

Vårt mål är att arbeta långsiktigt och strukturerat med de områden som Fagerhults förskola behöver utveckla. Vi strävar efter att ha en god arbetsmiljö för både barn och personal. Vi ska ha en förskola där barnen känner sig trygga och får omsorg samtidigt som varje barn får möjlighet att utvecklas efter sin förmåga.

Barn- och personaltätthet

	2010
Antal barn på förskolan	40

	2010
Andel inskrivna barn per årsarbetare	6,6

Personalens utbildning

	2010
Andel årsarbetare med ped. högskoleutbildning	83 %

Kommentarer:

En personal har inte högskoleutbildning.

Lokaler och miljö

Den gamla delen av förskolan har under hösten fungerat bra och på grund av att de barn som går 15 timmar/vecka varit uppdelade på olika dagar har barntätheten varit ganska jämnt fördelad över veckan.

Tillbyggnadens lokaler är fortfarande svårarbetade med de två smårummen som båda behöver användas vid sovvila. På grund av detta används inte dessa rum så mycket. Temperaturen i tillbyggnaden är fortfarande svårinställd och det blir väldigt varmt på sommaren och kallt på vintern.

Ateljén i tillbyggnaden utnyttjas fortfarande inte så ofta som ateljé. Rummet innehåller en diskavdelning som kontinuerligt används under dagen. Det blir störande ljud och mycket spring som påverkar barnen som sitter där och har skapande verksamhet.

Under året har förskolan fått tillgång till trådlöst internet över i stort sett hela byggnaden och detta har gynnat möjligheten till informationssökning för både personal och barn.

På grund av att många barn behöver få omsorg på förskolan, har de blivande skolbarnen fått bilda en egen grupp under våren. De har fått vara i skolans lokaler mellan klockan 9-14 varje dag med en pedagog och en resurs. De blivande skolbarnen har ätit frukost på förskolan, sedan gått till skolan och haft verksamhet där, ätit skollunch, och sedan kommit tillbaka till mellanmålet.

I hallen har det blivit väldigt trångt under vissa tider av dagen och det har upplevts som rörigt. Utemiljön upplevs som tilltalande men trång eftersom det ibland har varit många barn ute samtidigt. Genom att dela upp barnen i olika grupper och sedan gå iväg från gården nästan dagligen har gården ändå fungerat tillfredsställande.

Kompetensutveckling

- Kreativt skapande för små barn
- Brandutbildning
- Föreläsning, matematik med Görel Sterner
- Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Friskare Barn i förskolan
- Kunskapsepidemin

Resultat och måluppfyllelse kring prioriterade mål

Anknutet rubrikområde i styrdokumentet: Lpfö 98

”Mål och riktlinjer, Barns inflytande”. *Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation*

Mål 1:

Att synliggöra barnens vardagsinflytande så att de får förståelse för sin möjlighet att påverka förskolans verksamhet

1. Arbete för måluppfyllelsen

Varje vecka har barnen parvis fått vara med och bestämma vad vi ska ha för lunch den kommande veckan. De har också fått vara med och bestämma vad de vill göra under gymnastiken. Vid sångsamling har barnen varit med och valt sånger som gruppen ska sjunga. Efter vilan har de själva fått välja om de vill vara inne eller gå ut på gården och leka.

2. Eget utvärderingsmaterial

Kontinuerliga uppföljningar av arbetet har gjorts genom pedagogiska diskussioner som dokumenterats vid veckoplaneringar och under husmöten. En slututvärdering är genomförd och intervjuer med barnen har genomförts under våren.

3. Resultat

I stort sätt har alla barn på avdelningen Granen fått vara med och bestämma vad för lunch som ska serveras på förskolan. De barn som har varit med på gymnastiken har varit med och bestämt vad de själva vill göra under en del av gymnastiktimmen. Likaså har barnen både på Tallen och Granen varit med och bestämt en del av sångerna på sångsamlingarna. På eftermiddagen har de fått bestämma om de vill vara ute eller inne och leka. I resultatet av intervjuerna med barnen har de svarat att de får vara med och bestämma.

4. Måluppfyllelse

	Mycket låg
	Låg
X	Medel
	Hög
	Mycket hög

5. Analys

Pedagogerna på Granen har sett till att barnen under året parvis fått bestämma vad för lunch som ska serveras. Detta har fungerat mycket bra och barnen har tyckt att det varit roligt att få vara med och påverka maten. Under hösten fick barnen på Tallen vara med och bestämma maten men det fungerade mindre bra. De små barnen valde alltid det alternativ som pedagogerna sa sist. Många av de yngre barnen har inte heller kommit så långt i sin talutveckling och har därför svårare för att tala om vad de vill ha för mat. Ett alternativ hade varit att ta bilder på all mat men eftersom det är väldigt många olika maträtter har vi inte haft möjlighet att genomföra detta. De äldre barnen som haft en del av sin verksamhet på skolan har dagligen haft två maträtter att välja mellan. Inför sångsamlingarna har barnen inte varit med och bestämt i förväg vilka sånger vi skulle sjunga men de har fått ge förslag spontant

under samlingarna. Under den fria leken har barnen däremot fått större möjlighet att påverka vad de har velat göra. Material har flyttats så att det har varit mer tillgängligt för barnen och detta har påverkat deras möjlighet att göra aktiva val. Personalen på förskolan har också varit lyhörda för vad barnen leker med och utvecklat leken, exempelvis då barnen lekt med pengar byggdes en affär upp där de kunde handla.

Detta är som vi ser det troligtvis ett resultat av att personalen har börjat reflektera mer över barnens inflytande. Generellt har de äldre barnen som går på Granen haft mer inflytande på verksamheten än de yngre som går på Tallen.

6. Åtgärder för utveckling

Barnen har under året fått mer inflytande i den fria verksamheten än i den planerade. Detta anser personalen är viktigare eftersom den fria verksamheten är en större del av dagen än den planerade. Personalen anser att det blir ett mera öppet klimat på förskolan och möjligheten att se varje barn ökar. Maktfördelningen mellan barn-vuxna minskar genom att barnen får mer inflytande och tron på det enskilda barnet blir större. Arbetet med att få barnen mer delaktig i planeringen av de planerade aktiviteterna kommer dock att fortsätta.

Anknutet rubrikområde i styrdokumentet: Lpfö 98

”Mål och riktlinjer, Förskola och hem”. *Alla som arbetar i förskolan skall visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer. Alla som arbetar i förskolan skall också se till att föräldrarna blir delaktiga i utvärderingen av verksamheten.*

Mål 2:

Vårt syfte är att alla vårdnadshavare utifrån sina önskemål under hösten 2010 skall uppleva att de är mycket nöjda med innehåll, metoder och information angående förskolans verksamhet.

1. Arbete för måluppfyllelsen

Under höstterminen 2010 genomfördes ett föräldramöte där vårdnadshavarna i mindre grupper fick möjlighet att tillsammans diskutera vad de var intresserade av att få för information och hur de ville ha denna från förskolan. Efter gruppdiskussionerna gjorde pedagogerna en sammanställning av de olika förslagen som kommit fram. Efter föräldramötet ändrades arbetssättet efter dessa önskemål. Under april månad skickades en enkät ut till vårdnadshavarna för att undersöka om de var nöjda.

2. Eget utvärderingsmaterial

En enkätundersökning har genomförts med barnens vårdnadshavare under april månad.

3. Resultat

Enligt enkätundersökningen är vårdnadshavarna mycket nöjda med den information som de får från förskolan, både via månadsbrev och vid tamburkontakten.

4. Måluppfyllelse

	Mycket låg
	Låg
	Medel
	Hög
X	Mycket hög

5. Analys

Efter ett förslag från vårdnadshavarna sattes det upp en större whiteboardtavla i tamburen där det finns information om vad barnen har gjort under dagen och om det har hänt något speciellt. Här får vårdnadshavarna informationen på ett smidigt och lättöverskådligt sätt utan att alltid behöva fråga pedagogerna. Varje månad skickas det ut ett månadsbrev där personalen berättar om vad som ska hända framöver och även annan viktig information som föräldrarna behöver få veta.

Då vårdnadshavarna har varit delaktiga i processen och haft inflytande har det bidragit till en så hög måluppfyllelse.

6. Åtgärder för utveckling

Trots att måluppfyllelsen är mycket hög kommer personalen att fortsätta reflektera och diskutera hur informationen till vårdnadshavarna ska kunna bli ännu bättre.

Anknutet rubrikområde i styrdokumentet: Lpfö 98

”Mål och riktlinjer, Utveckling och lärande” *Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande.*

Mål 3:

Att öka barnens hälsa, kondition och motorik.

1. Arbete för måluppfyllelsen

Pedagogerna har tillsammans med barnen på förskolan varit ute och gått 2,5 kilometersspåret en gång i månaden. Någon gång har sträckningen varit en annan men då har rundan ändå varit ungefär 2,5 kilometer.

2. Eget utvärderingsmaterial

Utvärdering har gjorts under veckoplaneringar och husmöten under året.

3. Resultat

Vid jämförelse mellan vandringarna av 2,5 kilometersspåret i början av höstterminen och i slutet av vårterminen har personalen märkt att tidsåtgången blivit kortare. De små barnen frågar inte heller efter att få åka vagn så mycket som tidigare under året. Barnen har också uttryckt att de tycker att det är roligt att gå spåret.

4. Måluppfyllelse

	Mycket låg
	Låg
	Medel
X	Hög
	Mycket hög

5. Analys

Vandringarna har genomförts under nästan varje månad. Under december och januari månad fanns det ingen möjlighet att gå runt spåret då det var det för mycket snö.

I början av höstterminen tog vandringarna längre tid än på vårterminen. Detta kan vara ett resultat av att barnen har varit ute och gått 2,5 kilometersspåret varje månad, fått bättre kondition och motorik. De små barnen tar däremot längre tid på sig för att ta sig runt spåret på grund av att de är mer villiga att gå själva. De frågar inte om de får åka vagn i lika stor utsträckning som de gjorde tidigare och det är färre barn som behöver åka vagn. Under senare delen av terminen har barnen varit väldigt aktiva när promenaden har genomförts vilket kan tyda på att barnen tycker att det har varit givande och roligt. De har tittat efter djur som sniglar, fjärilar och myror. Likaså har de hittat blommor och smultron. En av månaderna valde personalen att ha fjärilsjakt under vandringen. Barnen skulle då tillsammans med pedagogerna leta upp så många fjärilar som möjligt under vandringen. Genom observationer har personalen sett att barnen verkat nöjda med vandringarna och de har tyckt att det är roligt att vara ute och vandra.

6. Åtgärder för utveckling

Förskolans personal och barn kommer att fortsätta med att vandra runt spåret med jämna mellanrum. Runt spåret planeras framöver att ha olika stationer, exempelvis en naturruta där de kan följa växterna under olika årstider och följa hur vattnet ändrar sig under året med mera.

Likabehandlingsarbetet

1. Arbetet för måluppfyllelsen utifrån målen kring diskrimineringsgrunderna

Vår reviderade manual i likabehandlingsplanen innebär att vi arbetar periodvis med ett specifikt mål, men gör även insatser som vi arbetar med övergripande under perioden 2011-01-01 till 2012-06-30.

I vårt arbete för måluppfyllelse vad gäller diskrimineringsgrunden *kränkande behandling*, som pågick fram till 2011-06-30 valde vi som åtgärd för att motverka uppkomsten av denna grund att bland annat ge barnen verktyg för att stärka sin självkänsla och lära sig att säga ifrån, då kompisar beter sig på ett sätt som barnet ifråga inte accepterar. Genom rollspel, som genomförts vid ett flertal tillfällen, både vid samlingar och i fri lek har barnen fått möjlighet att öka tron på sig själva. Vi har även använt oss av spel i form av *levande charader* samt tittat på strömmande video från Mediecenter om förhållningssätt, läst boken ”Snick & Snack” och haft olika gruppstärkande aktiviteter och sånger som en hjälp i arbetssättet för att stimulera och stärka barnens självkänsla. En annan åtgärd som vi pedagoger vidtog för att utveckla vårt eget tankesätt och för att stärka vår professionalitet i arbetet med barns lek- och samspel var att läsa ett par kapitel ur boken ”Social kompetens i förskolan – att bygga broar mellan teori och praktik” av Kari Pape, 2002. Vi är alla överens om att detta utdrag gav oss nya perspektiv på hur vi väljer att uppfatta och se vad som händer i interaktioner mellan vuxna - barn samt mellan vuxna -vuxna och hur vi därmed väljer att agera konkret i många olika situationer. Eftersom boken beskriver både teoretiska och praktiska delar var den lätt att ta till sig och vi anser att vi genom denna läsning tillägnat oss en större förståelse för hur vi väljer att möta barn och vuxna i dess tankar och känslor.

2. Resultat

Under mars månad genomförde vi två så kallade ”trygghetsvandringar” med hela barngruppen på avdelning Granen. Vissa barn uttryckte att de kände sig otrygga i ”Blå rummet” och i lekhallen. Åtgärder vi vidtagit för att motverka dessa känslor hos barnen är att alltid låta minst en pedagog vara närvarande i dessa rum då barnen befinner sig där. Barnen uppgav dessutom att tvättutrymmet på avdelning Granen kunde skapa olustkänslor, så därför ser vi till att det i största möjliga mån även där finns personal närvarande.

3. Analys

Under vissa dagar i veckan kan det bli många barn som vistas inomhus på en liten yta, med få rum så därför har vi strukturerat upp dagarna på ett sätt som vi nu upplever känns bättre än tidigare. Anledningen till detta är dels att öka förutsättningarna för färre konflikter, vilket i sig kan leda till att kränkande behandling uppstår.

Vi lyssnar på barn som känner sig orättvist behandlade och även på den anklagade. De som är inblandade får säga sin version och utifrån det försöker vi hitta en lösning. Vi uppmuntrar barnen att försöka förstå sin egen roll i en konflikt och att dem utifrån den insikten kan vara med och arbeta fram en lösning, som alla inblandade kan känna sig nöjda med. I de fall då barnen inte vill delta i en aktivitet uppmuntrar vi dem att säga nej och att sätta ord på varför de väljer att inte vara med. Det är viktigt att respektera ett nej, både för den som säger nej och den som tar emot ett nej.

Med lekar som ”Hej-leken”, *Levande charader*, ”*Det flög en liten fjäril genom grinden*” och egna påhittade rollekar inför publik har vi medvetet jobbat för att stärka barnens självkänsla och förmåga att stå i centrum. Varje dag under måltidssituationerna låter vi även barnen fantisera ihop egna berättelser, som de en i taget berättar för varandra med stor inlevelse och kompisarna lyssnar gärna. Resultatet av en god självkänsla innebär bland annat ett ansvar att kunna kontrollera sin frustration, lätt hitta nya vänner, vara stolt över sina prestationer, hantering av både positiva och negativa känslor och kontroll över sitt humör. Detta tycker vi att vi hittills jobbat på bra med och upplever att barnen vågar prata inför grupp och tycker att det är roligt.

Vår verksamhet anpassas utifrån hänsyn till barnens olika förutsättningar och dagligen uppmuntras barnen att hjälpa varandra, som ett led i att öka empatiförmågan och motverka uppkomsten av kränkande behandling. Genom denna uppmuntran lyfter vi också barnens olika kompetenser och genom både ord och medvetna handlingar får de bekräftelse på det de kan och gör bra.

4. Åtgärder för utveckling

För att skapa utrymme för utveckling i arbetet med likabehandlingsplanen jobbar vi vidare med att förbättra förutsättningarna för barnen att leka och samspele med varandra och hur vi som personal ska kunna driva den processen i det dagliga arbetet. Syftet med det målet är att finna alternativa sätt att handla i vardagen för att få det så bra som möjligt för alla. I denna process är det viktigt att vi kontinuerligt utvärderar vad som sker i verksamheten, för att en utveckling ska kunna äga rum. Att få sätta ord på vilka problem som upplevs i arbetet och diskutera vilka iakttagelser och observationer som behöver göras i barngruppen är något vi upplever att vi borde göra mer regelbundet.

Genom att bland annat hålla trivselregler aktuella, för pedagoger, barn och vårdnadshavare och genom att regelbundet diskutera och sträva efter ett positivt förhållningssätt gentemot alla som vistas i verksamheten håller vi likabehandlingsplanen levande.

Under vårterminen 2010 jobbade vi med temat ”en bra kompis”, där barnen bland annat fick ge utlopp för och gestalta olika sorters känslor. Vi anser att resultatet av detta arbete gav en god inverkan på barnen, på så vis att de uttryckte ett större intresse för att även leva sig in i kompisars tankar och känslor och därmed inte enbart sina egna. På grund av att vi prioriterade att jobba med andra temaarbeten under höstterminen 2010 och vårterminen 2011, så fick kompistemata stå tillbaka. Inför höstterminen 2011 siktar vi mot att återigen genomföra ett liknande tema med samspel i fokus.

Framöver kommer vi att utveckla barnens förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av *etnisk tillhörighet*. Vi ska sträva efter att varje barn respekterar andra människors kulturer, värderingar och olikheter.

Antal dokumenterade fall av diskriminering, kränkande behandling

Diskriminering	Diskriminering som bedömts som mobbning	Annan kränkande behandling	Annan kränkande behandling som bedömts som mobbning
0	0	0	0

Övrig utvärdering

Resultat av enkätundersökningar

Under april månad skickades en enkät ut till vårdnadshavarna på förskolan. Detta gjordes för att följa upp förskolans mål 2: *Vårt syfte är att alla vårdnadshavare utifrån deras önskemål under hösten 2010 skall uppleva att de är mycket nöjda med innehåll, metod och information angående förskolans verksamhet.*

De frågor som vårdnadshavarna fick svara på i enkäten, var: Anser ni att den information som ni får via månadsbrevet är tillräcklig? Den andra frågan var: Anser ni att ”tamburkontakten” fyller den funktion som ni önskar?

Av de 43 enkäter som skickats ut till vårdnadshavarna har 33 lämnat in svar. Av de 33 svaren har alla svarat att de tycker att den information som de får via månadsbrevet är tillräcklig. De är mycket nöjda men de anser att det räcker med informationen de får när de hämtar/lämnar sina barn och det som står på tavlan i tamburen.

Alla utom en förälder av 33 som svarat anser att tamburkontakten fyller den funktion som de önskar. Några vårdnadshavare upplever också att det blir rörigt vid lämning/hämtning när det är många barn i tamburen samtidigt och att det då kan vara svårt att prata med personalen. Samtidigt tycker de att de själva har en möjlighet att be om att få prata med personalen om de vill och att de själva frågar om de har några frågor.

Vid punkten övrigt har flera vårdnadshavare uttryckt sig om att de anser att det bör byggas en ny förskola i Fagerhult och att de anser att kommunen inte vill satsa på barnen i Fagerhult men de är ändå nöjda med förskolan som finns och med personalen.

Under våren 2011 har alla vårdnadshavare på förskolan fått svara på en enkätundersökning gällande attityder kring förskolans arbete inom områdena trivsel, trygghet, pedagogisk verksamhet, kost, information, delaktighet och miljön i förskolan. Antalet inkomna svar är 22 av 48.

Svaren på enkätundersökningen vad gäller trivsel/trygghet visar att barnen trivs och har kamrater på förskolan. Både barn och vårdnadshavare har förtroende för personalen på förskolan men några av vårdnadshavarna upplever att deras barn känner sig rädda för andra barn. Några av vårdnadshavarna upplever också att de är otrygga när de lämnar sina barn. Det har varit ett år med väldigt många barn på förskolan vilket vi tror har påverkat resultatet av enkätsvaren. De blivande skolbarnen som har varit i skolan under en del av dagen har gått och kommit samtidigt som 15-timmarsbarnen och då har det upplevts som rörigt i tamburen. I barngrupperna finns det flera barn som behöver extra stöd och stöttning av vuxna vilket har resulterat i att extra personal har tillsatts i slutet av terminen.

I den pedagogiska verksamheten upplever vårdnadshavare att de och barnen blir bemötta på ett professionellt sätt, barnen får ta ansvar och utvecklas både språkligt och motoriskt. Vårdnadshavarna upplever att det finns en bra balans mellan aktiviteter och vila på förskolan. Undersökningen visar också att de inte tycker att förskolans verksamhet utomhus är tillräckligt stimulerande. Detta kan bero på att det inte har framkommit tillräckligt väl vad som görs i verksamheten utomhus.

Den information som vårdnadshavarna får från förskolan är de flesta nöjda med. De flesta vårdnadshavare tycker också att utvecklingssamtalen ger en bra information och ett bra stöd för sitt barns utveckling. Någon anser dock inte att detta stämmer men det kan bero på att utvecklingssamtalen inte hade genomförts då enkäten skickades ut till dem.

Vårdnadshavarna är inte helt nöjda med den kost som serveras på förskolan. De tycker också att förskolan ska bidra till att ge barnen mer goda kostvanor och lägga större vikt vid sund och nyttig kost. Samtidigt anser de att personalen på förskolan inte har möjlighet att påverka vad för slags mat som serveras i så stor utsträckning som föräldrarna önskar.

Flera av vårdnadshavarna upplever att miljön på förskolan inte är av god kvalitet. Bland annat anser de att den inre miljön skulle behövas rustas upp, att det är för många barn på för liten yta och att tamburen är för liten och trång.

Den yttre fysiska miljön är för liten till det antal barn som går på förskolan. De anser också att det behövs mer material till barnen utomhus som exempelvis fler gungor.

En anledning till att vårdnadshavarna upplever miljön som trång kan vara att det under det sista året har varit väldigt många barn på förskolan. Likaså utökades inte gården eller antalet gungor när barackerna sattes på plats och en avdelning till öppnades.

Arbetet med barn i behov av särskilt stöd och elever med funktionshinder

Vid behov finns möjlighet att ta kontakt med specialpedagog, psykolog, logoped och specialpedagog/hörsel. Eftersom det finns barn med språksvårigheter på förskolan har kontakt tagits med specialpedagog och som hjälpmedel har arbetsmaterialet TRAS (tidig registrering av språkutveckling) använts. Det fanns ett barn på förskolan med hörselnedsättning och en hörselslinga har använts i ett av rummen där samlingarna har genomförts. Under samlingarna har pedagogerna och barnen använt en mikrofon till hörslingen för att underlätta för barnet med hörselnedsättning. Teckenkommunikation används som stöd både i samlingar och i matsituationen.

På förskolan delar vi ofta upp barnen i mindre grupper. De olika indelningarna gör det lättare för personalen att observera och se till varje enskilt barn och dess behov. Tillsammans med vårdnadshavare och specialpedagog skrivs en handlingsplan när ett barn är i behov av särskilt stöd. Handlingsplanerna förnyas minst varje termin. Lyhördheten för barnens behov och utveckling är stor och kontakt med specialpedagog tas vid behov. Samarbetet med vårdnadshavarna och specialpedagog fungerar bra.